Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

HE 102/2024 vp
Hallituksen esitys laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

- EU:n F-kaasu- ja otsoniasetuksen edellyttämä täytäntöönpano (pätevyys)

Ympäristövaliokunnan kuuleminen 16.10.2024

Eeva Nurmi
Neuvotteleva virkamies, YM

Tavoitteena siirtymä kohti haitattomampia kylmäaineita

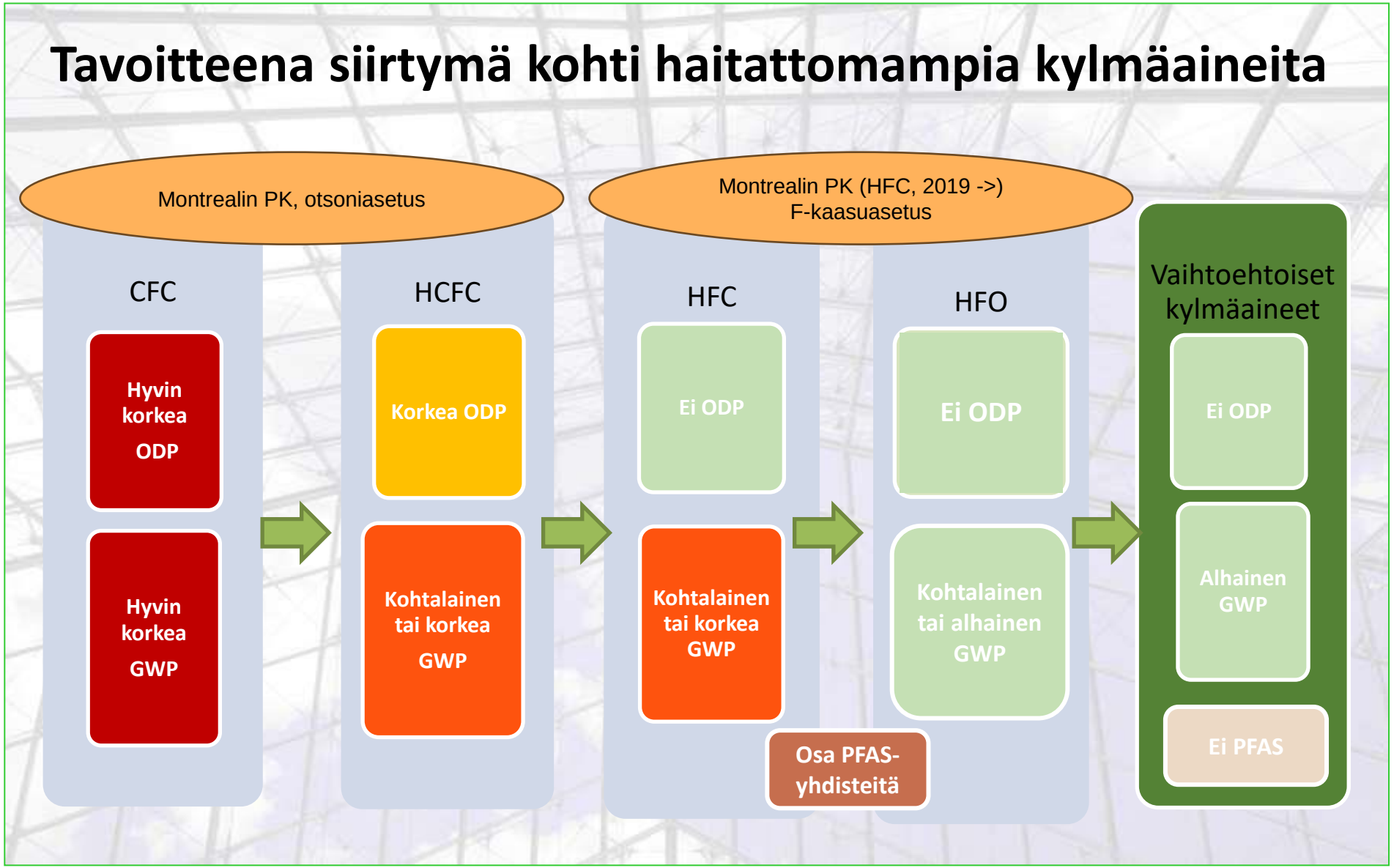

ODP - otsonia tuhoava ominaisvaikutus, ozone depleting potential
GWP - ilmastoa lämmittävä vaikutus, global warming potential
PFAS - per – ja polyfluoratut alkyylihdisteet (”ikuisuuskemikaalit”)

F-kaasujen käyttösektoreita

Jäähdytys	Kiinteät Ilmastointilaitteet ja lämpöpumput	Liikkuvat ilmastointi-laitteet	Solumuovit	Ponneaineet, liuottimet, palontorjunta	SF6-kaasun käyttö	Käyttö muiden tuotteiden valmistuksessa
kotitaloudet	huoneilmastointi, lämpöpumput	maantie-ajoneuvot	yksikom-ponentti-vaahdot	tekniset aerosolit	sähköiset kytkinlaitteet	puolijohteet
kaupallinen käyttö	kaupallinen ilmastointi	laivat	polyuretaani	astma-inhalaattorit	eristetyt ikkunat	alumiinin tuotanto
teollisuuskäyttö	nesteen jäähdyttimet	junat yms.	paisutettu polystyreeni (XPS)	liuottimet	alumiinin ja magne-siumin valu	halogenoitujen hiilivetyjen tuotanto
kuljetus	lämpöpumput	työkoneet		palontorjunta		

F-kaasuasetus, otsoniasetus

F-kaasuasetus (EU) 2024/573, voimaan 3/24

- Tiettyjen F-kaasujen (liite I, fluorihiilivedyt, eli HFC-yhdisteet) markkinoille saattamisen lopettaminen 2050 mennessä
- Laite – ja tuotekohtaisia kieltoja kun turvallisia ja energiatehokkaita vaihtoehtoja käytettävissä
- Eräiden olemassa olevien laitteiden huolto korkean GWP:n aineilla kielletään
- Vuotojen estäminen (mm. pakolliset vuototarkastukset)
- Henkilöiden ja toiminnanharjoittajien pätevyysvaatimukset
- Tehokkaampi valvonta ja seuraamukset

Otsoniasetus (EU) 2024/590, voimaan 3/24

- Pieniä muutoksia

- **EU-tasolla päästövähennys n. 500 MT CO2-ekvivalenttia (2050)**
- **Suomessa F-kaasujen päästövähennys 0,1 MT (2035)**
  (2023 päästöt:0,73 MT)

Vaikutukset pääosin suoraan F-kaasuasetuksesta

- **Laite- ja tuotekohtaiset kiellot, huoltokielto**
  - Tuuppaus kohti uutta teknologiaa ja kysynnän luominen
  - Uusien laitteiden hinnat ja saavuus
  - Laitteiden uusiminen
- **HFC-yhdisteiden markkinoille saattamisen rajoittaminen**
  - Hinnat elää, aineiden talteenotto ja kierrätys/regenerointi tehostuu
- **Pätevyysvaatimusten laajeneminen uusiin laitteisiin ja kylmäaineisiin**
  - Koulutuksesta ja pätevöinnistä kylmäalalle aiheutuvat kustannukset ja niiden siirtyminen hintoihin
  - Laitteiden haltijat – huoltokustannukset nousevat
- **Vuototarkastusten laajeneminen uusille käyttösektoreille**
  - Huoltokustannukset nousevat

Kansallista täytäntöönpanoa edellyttävät säännökset

- Henkilöstön ja toiminnanharjoittajien pätevöintijärjestelmä ja pätevyyden määräaikaisuus
- Valvonta
- Laajennettu tuottajavastuu sähkö- ja elektroniikka laitteiden/kylmäaineet
- Seuraamukset

Sisältö

21 § Valtionviranomaiset
Teknisiä muutoksia.

159 § Vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen
Lisätty uudet pätevöintiä edellyttävät käyttösektorit.

161 § Toiminnan vastuuhlö ja laitteet
Säilytetään kansallinen lisävaatimus vastuuhenkilön pätevyydestä.

162 § Pätevyyden todentaminen ja voimassaolo
Lisätty 7 v määräaikaisuus ja edellytyksen pätevyyden uusimiselle, josta voidaan antaa tarkempia säännöksiä VNA.

162 a § Asennustodistus
UUSI: vastaa muissa pätevyyttä edellyttävissä säädöksissä vaadittavaa asennustodistusta. Tukes ja toimiala kannattaa. Kansallinen lisävaatimus.

163 § Vuototarkastukset
Teknisiä muutoksia.

164 § Pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu
Lisätty rekisteröitäviin tietoihin ja hakuperusteisiin määräaikaisuus ja lupanro. Perusteluissa tarkennettu suhdetta henkilötietojen suojaan.

165 § Tietojen toimittaminen
Kasvihuonekaasuinventaariota ja F-kaasuasetuksen mukaista raportointia varten tarvittavien tietojen toimittamiselle täsmennyksiä.

183 § Aineita, kemikaaleja, valmisteita, tuotteita, laitteista ja koneita koskevat kiellot ja määräykset
Teknisiä muutoksia.

Siirtymäsäännökset
- Voimaan 1.1.2025
- Uusilla käyttösektoreilla pätevyys osoitettava viim. 12.3.2029
- Nykyisin pätevöityneiden on uusittava pätevyytensä viim. 12.3.2029
- 164 §:n mukainen Tukesin pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu 18 kk lain voimaantulosta

159 § Vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen

Pätevöintijärjestelmä Suomessa

- Alat, joilla pätevöintiin johtava koulutus ammatillisessa koulutuksessa
- Alat, joilla Tukes hyväksyy koulutuksen järjestäjän ja koulutuksen järjestäjälle asetetut vaatimukset
- Tukes myöntää pätevyystodistukset

F-kaasuasetus edellyttää pätevyyttä

Kylmäaineet

- Asetuksen liite I - HFC- yhdisteet
- Asetuksen liitteet II-III (HFO-yhdisteet ja muut F-kaasut (pääosin uusi)
- Vaihtoehtoiset kylmäaineet (esim. hiilidioksidi, ammoniakki ja hiilivedyt, kuten pentaani (uusi)

Laitteet

- kiinteät jäähdytys-, ilmastointilaitteet, lämpöpumput
- orgaaniset Rankine-prosessit (uusi)
- Kylmäkuljetus pl. laivat
  - kylmärekat ja –perävaunut
  - kevyet kylmäkuljetusajoneuvot, intermodaalikontit, kylmäkuljetuskontit, junavaunujen jäähdytysyksiköt (uusi)
- Sammutuslaitteistot
- Sähköiset kytkinlaitteet
- F-kaasuja liuottimina käyttävät laitteet/talteenotto
- Ajoneuvojen ilmastointilaitteet
  - Henkilöautot, muut maantieajoneuvot
  - Raskaat ajoneuvot, pakettiautot, junat (uusi EU:ssa, kansallisesti edellytetty)
  - Työkoneet (uusi)
- Talteenotto solumuoveista (uusi)

161 § Toiminnan vastuuhenkilö ja laitteet

- Vastaa, että noudatetaan säädettyjä ympäristönsuojeluvaatimuksia ja henkilöstö täyttää pätevyysvaatimukset
- Vastuuhlö on nimettävä, jos toiminnanharjoittaja tekee pätevyyttä edellyttäviä töitä kolmannelle osapuolelle
- Voi olla toiminnanharjoittaja tai hänen palveluksessaan oleva hlö (ei enää pääasiallisessa palveluksessa)
- Vastuuhenkilön oltava pätevä
  - kansallinen vaatimus, joka ehdotetaan säilytettäväksi

162 § Pätevyyden todentaminen ja voimassaolo

- Miten henkilö tai toiminnanharjoittaja hakee pätevyyttä Tukesilta
- Tukes myöntää pätevyystodistuksen, joka on voimassa seitsemän vuotta (uusi)
  - F-kaasuasetuksen mukainen maksimivoimassaolo
- Uusiminen edellyttää kertauskurssia tai pätevyyden arviointia, joista säädetään tarkemmin VN asetuksella

162 a § Asennustodistus
164 § Pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu
165 § Tietojen toimittaminen

- **162 a § Asennustodistus**
  Kiinteän laitteen asentaja antaa laitteen haltijalle vakuutuksen, että asennus on vaatimusten mukainen (uusi, kansallinen vaatimus)

- **165 § Tietojen toimittaminen**
  Kasvihuonekaasuinventaariota ja F-kaasuasetuksen mukaista raportointia varten tarvittavien tietojen toimittamiselle täsmennyksiä

- **164 § Pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu**
  Lisätty rekisteröitäviin tietoihin ja hakuperusteisiin määräaikaisuus ja lupanro. Perusteluissa tarkennettu suhdetta henkilötietojen suojaan.

Teknisiä muutoksia

- **21 §** Valtion viranomaiset
- **163 §** Vuototarkastukset
- **183 §** Aineita, kemikaaleja, valmisteita, tuotteita, laitteista ja koneita koskevat kiellot ja määräykset

Siirtymäsäännökset

- Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025
- Nykyisin pätevöityneiden on uusittava pätevyytensä viim. 12.3.2029
- Uusilla käyttösektoreilla pätevyys osoitettava viim. 12.3.2029
- 164 §:n mukainen Tukesin pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu 18 kk lain voimaantulosta

Valvonta

Suomen ympäristökeskus, Syke

- Toimivaltainen viranomainen, markkinavalvonta (22 uutta kieltoa, sähköiset kytkinlaitteet)
- Liikkuvien laitteiden vuototarkastus/huoltokirjanpito, pl. kylmäkuljetukset (uusi 12.3.2027 alkaen)

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

- Pätevyyden valvonta (uusi määräaikaisuus, uudet käyttösektorit)

Ympäristönsuojeluviranomainen (ELY-keskus, kunta)

- Kiinteiden laitteiden vuototarkastuksen/huoltokirjanpidon valvonta (uusia kylmäaineita sis. laitteet, mutta vanhoja poistuu käytöstä)
- Rakennusten tiettyjen solumuovieristeiden talteenotto korjauksen ja purkamisen yhteydessä (uusi 1.1.2025 alkaen)
    - osaksi jätelain mukaista kunnan YSVO valvontaa

Kunnan terveydensuojeluviranomainen ja elintarvikevalvontaviranomainen

- Kiinteiden laitteiden vuototarkastuksen/huoltokirjanpidon valvonta kohteissa, joita muutoinkin valvovat (uusia kylmäaineita sis. laitteet, mutta vanhoja poistuu käytöstä)
- Liikkuvien kylmälaitteiden vuototarkastuksen/huoltokirjanpidon valvonta kohteissa, joita muutoinkin valvovat (uusi 12.3.2027 alkaen)

Tulli

- Maahantuonti ja maastavienti (uusia kieltoja)

Ehdotetut lisäresurssit

- **SYKE**
  - 8 htkk: neuvonta, tiedotus, uusia valvontakohteita
  - Valtionhallinnon tuottavuusohjelman toimeenpanon mukaisesti rahoitustarve ratkaistaan luopumalla olemassa olevista tehtävistä tai tehostamalla olemassa olevien resurssien käyttöä.
    - Miten tämä käytännössä toteutetaan - avoinna

- **Tukes**
  - 180 000 €/vuosi (2 htv) pätevyyksien myöntäminen ja valvonta
  - 100 000 € tietojärjestelmän kehittämiseen 2025
  - Katetaan maksuperustelain mukaisilla tuloilla

Muuta täytäntöönpanoa edellyttävää

Seuraamukset

- Asetuksissa tavoitteena saada jäsenvaltiot ottamaan käyttöön hallinnollinen seuraamusmaksu, koska iso osa rikkomuksista niin pieniä, että ei tehdä rikosilmoitusta eikä ainakaan syyttämiskynnys ylity
  - YSL seuraamuksia koskevan 225 §:n muuttaminen myöhemmin yhdessä muiden uusien ympäristösäädösten kanssa

Laajennettu tuottajavastuu 31.12.2027 mennessä

- SER-tuottajavastuun katettava kylmäaineiden talteenoton ja hävityksen/kierrätyksen kustannukset
- Voimassa oleva jätelaki ja SER-asetus kattavat jo tämän – ei tarvetta säädösmuutokseen

Kiitos

Eeva Nurmi
Neuvotteleva virkamies, YM
etunimi.sukunimi@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment